

PRAKSA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

Pripremili:

Akademik prof. dr. Miodrag N. Simović

redovni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine,
sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u penziji,
profesor emeritus Pravnog fakulteta Univerziteta u Bihaću

Prof. dr. Vladimir M. Simović

Sudija Vrhovnog suda Republike Srpske

OCJENA USTAVNOSTI ZAKONA

Zakon o Posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 19/25)

Zakon o Posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija u cijelosti je u suprotnosti sa članom II/3.i) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 11. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda jer uvođenje nove pravne kategorije „neprofitnih organizacija“ i „agenata stranog utjecaja“, koje podrazumijevaju rigorozni režim izvještavanja, redovnih i vanrednih kontrola, te obavezu obilježavanja materijala koje dijele oznakom „neprofitne organizacije“, uz zapriječenu isključivu sankciju u vidu zabrane obavljanja rada i krivične odgovornosti odgovornih lica - nije bilo zakonito, niti nužno u demokratskom društvu.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da osporeni zakon, uprkos tako rigoroznom režimu kontrole od javne vlasti, ne sadrži zaštitne mjere kako bi se spriječio potencijalni rizik od zloupotrebe propisa ili diskriminatorskih mjera. Naime, osporeni zakon ne sadrži odredbe koje bi garantirale pristup efektivnim pravnim lijekovima radi osporavanja ili traženja preispitivanja odluka donijetih na osnovu tog zakona, a na šta su ukazali i Venecijanska komisija

(Evropska komisija za demokratiju putem prava) i ODIHR (Kancelarije OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava) u zajedničkom mišljenju o Nacrtu osporenog zakona. Pri tome, Ustavni sud ukazuje da postojeći normativni okvir koji regulira rad udruženja – Zakon o udruženjima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 52/01 i 42/05) sadrži sve potrebne mehanizme za vršenje nadzora nad primanjem i trošenjem sredstava kojima su udruženja raspolagala, uključujući i primanje i trošenje sredstava iz stranih izvora. Naime, tim zakonom je propisano da udruženja i fondacije podnose godišnji izvještaj o radu i finansijski izvještaj (član 5) i dužni su sudu podnijeti prijavu o svakoj promjeni činjenica koje se upisuju u Registar u roku od 30 dana od dana izvršene promjene (član 30), a nadzor nad zakonitošću rada udruženja i fondacija vrši nadležni organ uprave Republike Srpske (član 43). Stoga je netačna konstatacija iz obrazloženja prijedloga osporenog zakona da Zakon o udruženjima i fondacijama Republike Srpske nije regulirao oblast javnosti rada udruženja i fondacija.

Konačno, analizirajući pitanje prirode i ozbiljnosti propisanih sankcija, Ustavni sud zapaža da je osporenim zakonom kao isključiva sankcija za „političke aktivnosti“ ili „političko djelovanje“ propisana zabrana obavljanja rada i krivična odgovornost odgovornih lica (član 16). Međutim, imajući u vidu prethodna razmatranja, Ustavni sud smatra da tako drastična sankcija nije proporcionalna legitimnom cilju kojem se težilo, pa time ni neophodna u demokratskom društvu (Application no. 37083/03, *Tebieti Māæhafize Cemiyeti and Israfilov v. Azerbaijan*, tačka 82). Pri tome Ustavni sud zapaža da je Zakonom o udruženjima i fondacijama Republike Srpske već propisana sankcija u slučaju da udruženje ili fondacija nastavi da obavlja djelatnost zbog koje mu je već jednom izrečena prekršajna kazna ili kada obavlja djelatnost usmjerenu na nasilno podrivanje ustavnog poretka, raspirivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje i netrpeljivost ili diskriminacije zabranjene Ustavom i zakonom.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj U-6/25 od 29. maja 2025. godine)

OCJENA USTAVNOSTI ZAKONA

Zakon o dopuni Zakona o upotrebi zastave, grba i himne („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 4/25)

Zakon o dopuni Zakona o upotrebi zastave, grba i himne kojim je propisana upotreba zastave, grba i himne strane države uz zastavu, grb i himnu Republike Srpske, na način na koji je to propisano, nije u skladu sa čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine u vezi s alinejom 6. Preambule Ustava Bosne i Hercegovine.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju Ustavni sud ukazuje da nije sporno da je Narodna skupština Republike Srpske, kao entitetsko zakonodavno tijelo, ovlaštena da propiše oblik, izgled i sadržaj simbola Republike Srpske, te način i mjesto njihove upotrebe, kako to propisuje član 1. Zakona o upotrebi zastave, grba i himne („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 4/93 i 47/06 – odluka Ustavnog suda BiH). Osim toga, nesporno je da je Narodna skupština Republike Srpske ovlaštena da propisuje način na koji će organi i institucije Republike Srpske isticati simbole strane države. Tu nadležnost je potrebno vršiti u skladu s ustavnom obavezom prema suverenitetu, teritorijalnom integritetu i političkoj nezavisnosti BiH.

Ustavni sud zapaža da sporna odredba omogućava isticanje obilježja određenih stranih država tako da to očigledno daje na znanje ljudima u BiH da je strana država imala ili još uvijek ima ulogu u pitanjima upravljanja u BiH. Pored toga, može ukazati na odanost entiteta vladi te strane države. Dakle, takva odredba je *prima facie* suprotna opredijeljenosti entiteta za suverenitet, teritorijalni integritet, političku nezavisnost i međunarodni subjektivitet BiH. Naime, to jednostavno znači da predstavljanje entiteta i njihovih radnji unutar države BiH obilježjima koja nisu utvrđena entitetskim zakonom o zastavi, grbu i himni, odnosno državnim zakonom o zastavi, grbu i himni - predstavlja povredu člana I/2. i člana III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine u vezi s alinejom 6. Preambule Ustava Bosne i Hercegovine.

Konačno, Ustavni sud se poziva na Treću djelimičnu odluku broj U-5/98 u kojoj je ispitivao odredbe iz Preambule Ustava Republike Srpske i u kojima su se navodili suverenitet i državna samostalnost entiteta Republike Srpske, te svestrano i tijesno povezivanje ovog entiteta s drugim državama

srpskog naroda. Ustavni sud je u tački 32. odluke zaključio da takve odredbe iz preambule entitetskog ustava krše „član I/1. u vezi sa članom I/3, članom III/2.a) i 5. Ustava BiH koje garantiraju suverenitet, teritorijalni integritet, političku nezavisnost i međunarodni subjektivitet Bosne i Hercegovine“. Osim toga, upotreba modifikacije „država s kojima pojedini ili svi konstitutivni narodi ili Ostali ili građani u Republici Srpskoj imaju zajedničko historijsko, kulturološko i tradicionalno naslijeđe“ - otvorila bi mogućnost selektivne upotrebe obilježja stranih država koja bi mogla biti diskriminirajuća u odnosu na specifičnu ustavnu strukturu BiH.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj U-2/25 od 27. marta 2025. godine)

PRAVO NA SLOBODU I SIGURNOST

Pritvor

Nije povrijeđeno apelantovo pravo na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka a) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda jer su redovni sudovi dali jasne i argumentirane razloge za produženje njegovog pritvora nakon izricanja prvostepene presude iz razloga propisanih članom 152. stav (1) u vezi sa članom 302. Zakona o krivičnom postupku BiH.

Iz obrazloženja:

Što se tiče saglasnosti osporenih rješenja s domaćim zakonom, Ustavni sud zapaža je apelantov pritvor produžen na osnovu odredbi člana 152. stav (1) u vezi sa članom 302. ZKPFBiH (Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13, 59/14 i 74/20). Prema tim zakonskim odredbama, određivanje, odnosno produženje pritvora nakon izricanja prvostepene presude vezuje se za ocjenu suda da je takva mjera neophodna radi neometanog vođenja krivičnog postupka, uzimajući u obzir sve okolnosti u vezi s izvršenjem krivičnog djela, odnosno s ličnošću učinioaca. Međutim, to ne znači da se osim navedenih okolnosti, prilikom primjene odredbe člana 152. stav (1) ZKPFBiH, ne mogu razmatrati

i osnovi iz člana 146. stav 1. tač. a), c) i d) ZKPFBiH. Pri tome je stvar ocjene suda u svakom konkretnom slučaju o tome koje su to činjenice koje se mogu podvesti pod pojam okolnosti koje su u vezi s izvršenjem krivičnog djela, odnosno s ličnošću učinioca, te da li one imaju uticaja na neometano vođenje krivičnog postupka (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-1262/21 od 23. juna 2021. godine, tač. 36. i 37., s daljnjim referencama, dostupna na www.ustavnisud.ba).

Ustavni sud zapaža da osporena rješenja sadrže jasno, relevantno i uvjerljivo obrazloženje o tome zašto je apelantu nakon donošenja prvostepene presude bilo potrebno produžiti pritvor. Redovni sudovi su detaljno obrazložili da su imali u vidu sve okolnosti, počevši od činjenice da je apelant prvostepenom presudom osuđen na kaznu zatvora u trajanju od deset godina, i to za jedno od najtežih krivičnih djela. Redovni sudovi su cijenili sve okolnosti konkretnog predmeta, kao i činjenicu da je produženje pritvora potrebno radi nesmetanog vođenja postupka. S druge strane, apelant ni pred redovnim sudovima niti u apelaciji nije ponudio dovoljne i relevantne razloge o navodnim nedostacima tih obrazloženja iz kojih bi se moglo zaključiti drugačije.

Prema tome, Ustavni sud ne može zaključiti da je apelantu, nakon donošenja prvostepene presude, pritvor produžen nezakonito. Ustavni sud, također, zapaža da su redovni sudovi preispitali mogućnost izricanja blažih mjera u odnosu na mjeru pritvora. U tom smislu su navedeni potpuni i određeni razlozi zbog kojih je zaključeno da neke od blažih mjera nisu primjenjive niti svrsishodne u konkretnom slučaju i u konkretnoj fazi postupka budući da i dalje postoje okolnosti koje ukazuju na opasnost od apelantovog bjekstva ukoliko bi se našao na slobodi. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da u apelantovom slučaju egzistiraju takve okolnosti koje upućuju na postojanje općeg interesa koji je tako važan i značajan da uprkos presumpciji nevinosti preteže nad načelom poštovanja slobode pojedinca.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-2348/24 od 23. januara 2025. godine)

PRAVO NA LIČNU SLOBODU I PRAVO NA ZABRANU DISKRIMINACIJE

Pritvor

Nije povrijeđeno apelantovo pravo na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, jer redovni sudovi nisu propustili da navedu konkretne razloge kako u vezi s postojanjem činjenica koje bi uvjerile objektivnog posmatrača da je apelant mogao počiniti krivično djelo tako i u odnosu na postojanje okolnosti koje opravdavaju zaključak da bi njegovo puštanje na slobodu rezultiralo bjekstvom, odnosno koluzionom i iteracijskom opasnošću u smislu odredbi člana 132. stav (1) tač. a), b) i c) Zakona o krivičnom postupku BiH. Također, u apelantovom slučaju se nije radilo o „dvostrukom lišenju slobode“, jer mjera zabrane iz drugog, prethodnog krivičnog postupka nije bila na snazi u vrijeme određivanja pritvora apelantu. Uz to, nema kršenja zabrane diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, u vezi s pravom na ličnu slobodu i sigurnost budući da apelant nije učinio vjerovatnim svoje navode o diskriminaciji.

Iz obrazloženja:

Kada je riječ o zakonitosti pritvora, Ustavni sud zapaža da je apelantu pritvor produžen na osnovu odredbi člana 132. stav (1) tač. a), b) i c) ZKPBiH („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17, 42/18, 65/18, 22/21 i 8/22). Zaključeno je da su u konkretnom slučaju postojale okolnosti koje su ukazivale na opasnost od apelantovog bjekstva, odnosno da postoje naročite okolnosti koje opravdavaju koluzionu i iteracijsku opasnost. Takvi zaključci i obrazloženja redovnih sudova se ne mogu ocijeniti proizvoljnim, budući da navedene opasnosti nisu ocijenjene *in abstracto*, već su potkrijepljene konkretnim činjenicama/dokazima. Stoga, Ustavni sud smatra da su razlozi redovnih sudova opravdavali određivanje apelantovog pritvora po ovim pravnim osnovama i predstavljali relevantne i dovoljne razloge od javnog interesa koji su, nezavisno od pretpostavke nevinosti, pretezali nad apelantovim pravom na slobodu.

Pri ocjeni opravdanosti određivanja mjere pritvora apelantu, redovni sudovi su imali u vidu značaj osnovnog prava na slobodu i sigurnost, s jedne, i posebne okolnosti koje su ispitane u svjetlu razloga „za“ i „protiv“, s druge strane, a ti razlozi su ocijenjeni u odnosu na konkretne okolnosti. Pri tome, Ustavni sud napominje da je u nadležnosti redovnih sudova da u svakom konkretnom slučaju procijene relevantne okolnosti koje mogu utjecati na nesmetano vođenje krivičnog postupka. Isto tako, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi poštovali zahtjev „posebne revnosti“ u postupku donošenja osporenih rješenja. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra neosnovanim apelantove navode o proizvoljnoj primjeni člana 132. stav (1) tač. a), b) i c) ZKPBiH.

Iako se apelant nije izričito izjasnio u vezi s kojim pravom smatra da je diskriminiran, iz apelantovih navoda proizlazi da on smatra da je diskriminiran u odnosu na pravo na ličnu slobodu i sigurnost jer drugim osumnjičenima u istom krivičnom postupku nije određen pritvor kao njemu, već blaže mjere zabrane. Ustavni sud smatra da osim paušalnog navođenja da je u konkretnom slučaju diskriminiran, apelant nije ponudio bilo kakav argument i dokaz koji bi upućivao na to da je diskriminacija vjerovatna i da je u istoj situaciji drugačije tretiran bez razumnog opravdanja. Sama činjenica da se u jednom krivičnom predmetu vodi istraga protiv više lica - ne čini *per se* njihovu situaciju istom.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-3411/23 od 11. jula 2024. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Obrazloženje presude u krivičnom postupku

Ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda jer je redovni sud odluku kojom je trajno oduzeo predmete - puške od apelanata donio nakon što su lica koja su te puške upotrijebila za krivično djelo protivpravnog lova pravomoćno osuđena. Ta odluka je donesena uz primjenu relevantnih odredbi pozitivnopravnih propisa, o čemu je dato obrazloženje koje ne ostavlja utisak proizvoljnosti.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da je u postupku pred redovnim sudovima na osnovu provedenih dokaza, koju činjenicu ni apelanti ne osporavaju, utvrđeno da su sporne puške upotrijebljene za izvršenje krivičnog djela za koje su sinovi apelanata proglašeni krivim. Shodno navedenom, radi se o predmetima koji će se, u smislu člana 74. stav 2. KZFBiH (Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine, „Službene novine Federacije BiH” br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 i 75/17), oduzeti i kad nisu vlasništvo osuđenih kao počinilaca krivičnog djela. Stoga, Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u odluci Općinskog suda da, u okolnostima konkretnog slučaja, izrekne mjeru sigurnosti - oduzimanje pušaka koje su, kako to proizlazi iz utvrđenja Općinskog suda, bile upotrijebljene za izvršenje krivičnog djela. Prema tome, sadržaj navedenih odredbi ne potkrepljuju navode apelanata da je oduzimanje pušaka posljedica proizvoljnosti u primjeni relevantnih zakonskih odredbi budući da su odredbe člana 78. KZFBiH imperativnog karaktera.

Ustavni sud posebno smatra da je Kantonalni sud u osporenom rješenju detaljno obrazložio na osnovu čega i zašto je ocijenjeno da su svi žalbeni prigovori apelanata neosnovani, a naročito da trajno oduzimanje predmeta nalažu i interesi opće sigurnosti. U tom kontekstu je naglašeno da su lovačke puške osuđenim bile na dohvat ruke, u kućama gdje žive zajedno sa svojim porodicama i povratak privremeno oduzetih pušaka i pripadajuće municije bi istovremeno značio da se navedeno oružje vraća njihovim očevima, u njihove porodične kuće, što bi opet značilo da bi osuđenici imali ponovno priliku da na isti ili sličan način dođu do oružja, što nije interes ovog društva i predstavljalo bi prijetnju općoj sigurnosti kako osuđenika tako i njihove bliže i šire okoline.

Osim toga, Ustavni sud ukazuje i da je odredbama člana 412. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) propisana mogućnost da se, u slučaju ako je propušteno da se u presudi kojom se optuženi proglašava krivim, odluči o oduzimanju predmeta, takva odluka donese naknadno, kao što je to učinjeno u konkretnom slučaju.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-344/18 od 27. novembra 2019. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Naknada štete

Ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u odnosu na osporenu presudu kada u konkretnom slučaju ne postoje elementi koji bi ukazivali na proizvoljnost u utvrđivanju činjeničnog stanja, odnosno ocjeni izvedenih dokaza, te primjeni procesnog i materijalnog prava od redovnih sudova, koji su dali detaljne razloge zbog čega je u konačnici odbijen apelantov tužbeni zahtjev, uz pozivanje na relevantne odredbe Zakona o parničnom postupku i Zakona o obligacionim odnosima. Dato obrazloženje ne ostavlja utisak proizvoljnosti u pogledu primjene materijalnog i procesnog prava. Osim toga, Ustavni sud u okolnostima konkretnog slučaja ne nalazi da je dužina postupka u relevantnom periodu od šest godina i oko pet mjeseci, u okviru kojeg perioda su redovni sudovi donijeli tri meritorne odluke i tri procesne odluke, a Općinski sud preduzeo niz procesnih radnji - prešla granice „razumnog roka“.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi zaključili da su se apelantova sredstva, koja su bez njegovog ovlaštenja prenesena na račune drugih pravnih lica, odnosila na izmirenje njegovih dospjelih obaveza, pa, shodno tome, sporni nalozi za plaćanje nisu upotrijebljeni na štetu apelanta. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud, nakon provedenog dokaznog postupka, utvrdio činjenično stanje na osnovu kojeg je primjenom relevantnih odredbi ZPP (Zakon o parničnom postupku, „Službene novine Federacije BiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) i ZOO (Zakon o obligacionim odnosima - „Službeni list SFRJ“ br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, „Službeni list RBiH“ br. 2/92, 13/93 i 13/94 i „Službene novine Federacije BiH“ br. 29/03 i 42/11) utvrdio da apelantov tužbeni zahtjev nije osnovan. Ustavni sud zapaža da je u obrazloženju prvostepene presude Općinski sud naveo da je svoj zaključak izveo ocjenom svih dokaza predloženih od stranaka, pri čemu je, suprotno apelacionim navodima, ocijenio i dokaze predložene od apelanta, te je za svoje odlučenje dao detaljno i jasno obrazloženje koje ni u jednom dijelu ne

izgleda proizvoljno ili neprihvatljivo samo po sebi. Zaključke prvostepenog suda u cijelosti je prihvatio drugostepeni sud, te Vrhovni sud ocijenivši da je drugostepeni sud donio pravilnu i na zakonu zasnovanu odluku.

Ustavni sud zapaža da je Općinski sud u osporenoj odluci jasno obrazložio zašto je odbio kao neosnovan prijedlog apelantovog punomoćnika za dopunsko vještačenje od strane vještaka ekonomske struke. Također, Ustavni sud zapaža da su i Kantonalni sud i Vrhovni sud u osporenim odlukama, odlučujući o apelantovim prigovorima, obrazložili da je u konkretnom slučaju pravilno primijenjeno materijalno pravo, odnosno da je apelantov tužbeni zahtjev odbijen primjenom pravila o teretu dokazivanja (član 126. ZPP) u vezi sa članom 154. stav 1. ZOO. Naime, Ustavni sud podsjeća da je članom 154. stav 1. ZOO propisana mogućnost da ko drugome prouzrokuje štetu, nije dužan naknaditi je ako dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice, dok iz obrazloženja osporenih presuda proizlazi da je apelant propustio izvesti dokaze da je pretrpio štetu zbog umanjeanja imovine.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-4516/20 od 6. jula 2022. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Izvršenja na novčanim sredstvima

Apelanti će naplatiti svoja potraživanja na teret budžeta Hercegovačko-neretvanskog kantona u razumnom roku imajući u vidu da je taj kanton izvršio opće mjere u skladu sa zahtjevima iz Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, pa u vezi s tim Ustavni sud smatra da su apelacioni navodi o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. ove konvencije neosnovani.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud podsjeća da je odlučujući o istom ustavnopravnom pitanju, u Odluci o dopustivosti i meritumu broj AP-4220/19 od 22. decembra 2020. godine (dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba), odbio kao neosnovane apelacije podnesene zbog neizvršenja sudskih odluka na teret budžeta Hercegovačko-neretvanskog kantona, s pozivom na Odluku Evropskog suda za ljudska prava *Lavić protiv BiH* od 9. novembra 2020. godine. U toj odluci Evropski sud je brisao predstavke jer je taj kanton 28. jula 2020. godine usvojio Akcioni plan koji pruža zadovoljavajuće rješenje, čime je izvršio ranije date naloge.

U navedenoj odluci Ustavni sud je, pozivanjem na relevantnu praksu Evropskog suda, naveo da će apelanti naplatiti svoja potraživanja na teret budžeta Hercegovačko-neretvanskog kantona u razumnom roku prema Akcionom planu, koji pruža zadovoljavajuće rješenje problema neizvršavanja odluka domaćih sudova na teret budžeta. S obzirom na to da se u konkretnom slučaju predmeti odnose na isto pravno i činjenično pitanje koje je Ustavni sud već razmatrao u navedenoj odluci, Ustavni sud se umjesto posebnog obrazloženja u cijelosti poziva na obrazloženje iz Odluke AP-4220/19.

Imajući u vidu sve navedeno te slijedeći praksu Evropskog suda, koju Ustavni sud dosljedno podržava, kao i vlastitu praksu o istom pitanju, Ustavni sud zapaža da je evidentno da će apelanti, u skladu s preduzetim mjerama, moći naplatiti svoja potraživanja na teret budžeta Hercegovačko-neretvanskog kantona u razumnom roku imajući u vidu da je taj kanton ispunio opće mjere u skladu sa zahtjevima iz Evropske konvencije. U vezi s tim, Ustavni sud smatra da su navodi apelanata o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije neosnovani.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-207/22 od 28. septembra 2023. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Založno pravo na pokretnim stvarima

Nije prekršeno pravo apelantkinje na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada je Okružni sud jasno i argumentovano obrazložio iz kojih razloga je preinačio prvostepenu presudu, budući da je tražitelj izvršenja stekao založno pravo na pokretnim stvarima za koje je u predmetnom parničnom postupku utvrđeno da su u isključivom vlasništvu apelantkinje, ali da je apelantkinja, koja je prisustvovala popisu i zapljene pokretnih stvari, propustila da blagovremeno, prije nastupanja pravnih posljedica na pokretnim stvarima, obavijesti izvršni sud o svojim pravima na pokretnim stvarima koje su bile predmet izvršenja i kada takvo obrazloženje korespondira sa odredbama Zakona o izvršnom postupku.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud prije svega podsjeća da je zakonska pretpostavka da su bračni ili vanbračni drugovi suvlasnici u jednakim dijelovima svih pokretnih stvari koje se zateknu u njihovoj kući, stanu, poslovnoj prostoriji ili drugoj nepokretnosti (član 120. stav 4. ZIP-a - Zakon o izvršnom postupku, „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14, 5/17, 60/17, 115/17, 58/18 i 66/18). Prema članu 279. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 54/02, 41/08, 63/14 i 56/19), za obaveze koje je jedan bračni supružnik preuzeo radi podmirenja tekućih potreba bračne, odnosno porodične zajednice, kao i za obaveze za koje po zakonu odgovaraju zajednički oba bračna supružnika, odgovaraju bračni supružnici solidarno kako zajedničkom, tako i svojom posebnom imovinom. U konkretnom slučaju utvrđeno je da su apelantkinja i izvršenik u braku, a bili su u braku i u vrijeme zaduženja izvršenika kod tražitelja izvršenja.

Iz obrazloženja osporene presude proizašlo je da je apelantkinja bila prisutna kada se vršio popis i zapljena pokretnih stvari, što upućuje na zaključak da je apelantkinja znala da se izvršni postupak sprovodi na pokretnim stvarima koje su njeno vlasništvo. U takvim okolnostima apelantkinja je u svojstvu trećeg lica imala mogućost da u fazi popisa i

zapljene pokretnih stvari obavijesti sud o svojim pravima na popisanim pokretnim stvarima. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje na odredbu člana 120. stav 3. ZIP-a.

Ustavni sud zapaža da je u izvršnom postupku doneseno rješenje o dosudi, u smislu člana 93. stav 1. ZIP-a, koje je postalo pravosnažno. Članom 94. ZIP-a propisano je da ukidanje ili preinačenje rješenja o izvršenju poslije sprovođenja rješenja o dosudi nepokretnosti - nema uticaja na pravo svojine kupca stečeno po odredbama člana 93. ovog zakona. Shodno tome, imajući u vidu član 135. ZIP-a, Ustavni sud u obrazloženju Okružnog suda da se u konkretnom slučaju nisu ispunili uslovi da se izvršenje proglasi nedopuštenim - ne uočava proizvoljnost. Suprotno odlučenje Okružnog suda pokrenulo bi pitanje stečenih prava tražitelja izvršenja na pokretnim stvarima koje su bile predmet izvršnog postupka i koje su mu pravosnažnim rješenjem dosuđene.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-3948/20 od 8. juna 2022. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Suđenje u razumnom roku

U svim postupcima iz apelacija koje su predmet ove odluke došlo do kršenja prava na pravično suđenje u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda budući da je u svakom pojedinačnom slučaju dužina postupka pretjerano duga, za šta sudovi nisu dali razumno i logično objašnjenje.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud ponavlja da se opravdanost dužine postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i u odnosu na sljedeće kriterije: složenost predmeta, postupanje apelanata i relevantnih organa vlasti, te šta je u sporu za apelante bilo dovedeno u pitanje (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Mikulić protiv Hrvatske*, presuda od 7. februara 2002. godine, predstavka broj 53176/99, tačka 38 i *Delić protiv Bosne i Hercegovine*, presuda od 2. marta 2021. godine, predstavka broj 59181/18, tačka 18).

Ustavni sud naglašava da je u nizu svojih odluka već utvrdio kršenje prava na suđenje u razumnom roku u pitanjima sličnim onima koja se postavljaju i u navedenim apelacijama. Osim toga, Ustavni sud je utvrdio i da postoji sistemski problem s rješavanjem predmeta u razumnom roku pred sudovima u Bosni i Hercegovini, što je posljedica sistemskih nedostataka u organiziranju pravosuđa i efektivnom ostvarivanju nadležnosti raznih nivoa javne vlasti u ovoj oblasti, za šta ne postoji ni djelotvoran pravni lijek (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-1680/16 od 10. maja 2017. godine, tač. 53–66 i druge odluke od 10. maja 2017. godine, sve dostupne na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

Nakon što je ispitao sve dokumente koji su mu podneseni u navedenim apelacijama, Ustavni sud nije uočio bilo kakvu činjenicu ili argument koji bi mogli opravdati sveukupnu dužinu navedenih postupaka pred redovnim sudom. Imajući u vidu svoju praksu o ovom pitanju, Ustavni sud smatra da je u predmetima navedenim u ovoj odluci dužina postupaka bila prekomjerna, te da nije zadovoljila kriterij „razumnog roka“.

S obzirom na odluku u ovom predmetu i svoju dosadašnju praksu (vidi, npr. Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-2975/21 od 7. septembra 2022. godine, tač. 32–34), Ustavni sud, u smislu člana 74. Pravila Ustavnog suda, smatra da na ime naknade štete zbog nedonošenja odluke u razumnom roku apelantima u predmetima br. AP-2530/23, AP-2596/23 i AP-2778/23 treba isplatiti iznos od po 300,00 KM.

Ovu naknadu je dužna platiti Vlada Kantona Sarajevo u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke, uz obavezu da nakon isteka tog roka plati apelantima zakonsku zateznu kamatu na eventualno neisplaćeni iznos ili dio iznosa naknade određene ovom odlukom. Ova odluka Ustavnog suda, u dijelu koji se odnosi na naknadu nematerijalne štete, predstavlja izvršnu ispravu.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-2530/23 od 19. juna 2024. godine)

PRAVO NA DJELOTVORAN PRAVNI LIJEK IZABRANA DISKRIMINACIJE

Naknada nematerijalne štete po osnovu duševnih bolova

Ne postoji kršenje prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. u vezi s pravom na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada su apelanti imali i koristili mogućnost zakonom propisanih pravnih lijekova u parničnom postupku, a te pravne lijekove su Vrhovni sud i Kantonalni sud razmotrili i zaključili da su neosnovani, dajući za to jasno obrazloženje, pri čemu činjenica da ti pravni lijekovi nisu rezultirali donošenjem odluka u korist apelanata - sama po sebi, ne vodi kršenju ovog prava. Osim toga, ne postoji kršenje zabrane diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi s pravom na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. ove konvencije u situaciji kada apelanti, osim paušalnih navoda, nisu ponudili dokaze koji bi ukazivali na vjerovatnoću da su diskriminirani po nekom od zabranjenih osnova.

Iz obrazloženja:

Apelanti navode da im je prekršeno i pravo na djelotvoran pravni lijek budući da Vrhovni i Kantonalni sud nisu svestrano raspravljali o svim navodima istaknutim u pravnim lijekovima koje su koristili. Ustavni sud zapaža da se iz apelacionih navoda može zaključiti da kršenje ovog prava apelanti dovode u vezu s pravom na pravično suđenje. U vezi s navedenim, Ustavni sud ukazuje da su apelanti u predmetnom postupku koristili zakonom predviđene pravne lijekove, odnosno žalbu protiv prvostepene presude i reviziju protiv drugostepene presude, a koje pravne lijekove su Vrhovni sud i Kantonalni sud, nasuprot apelacionim navodima, razmotrili i zaključili da su neosnovani, dajući za to jasno obrazloženje, pri čemu činjenica da ti pravni lijekovi nisu imali za rezultat donošenje odluka u korist apelanata - sama po sebi, ne vodi kršenju prava na djelotvoran pravni lijek. Zbog navedenog,

Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nema kršenja prava apelanata na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje, te da su i ovi navodi apelanata neosnovani.

U vezi s navodima apelanata da je „Vrhovni sud u drugim predmetima s istim činjeničnim i pravnim stanjem pozitivno rješavao tužbene zahtjeve, zbog čega ističu da su oni diskriminirani u odnosu na lica koja su ostvarila to pravo“, Ustavni sud zapaža da se apelanti nisu izjasnili u vezi s kojim pravom smatraju da su diskriminirani, ali iz navoda apelacije proizlazi da smatraju da su diskriminirani u odnosu na pravo na pravično suđenje. Međutim, Ustavni sud ukazuje da samo ukazivanje apelanata na različitu praksu sudova, ne može u konkretnom slučaju biti dokaz da su diskriminirani u postupku s obzirom na to da apelanti nisu ponudili bilo kakve argumente u prilog tvrdnji o njihovoj diskriminaciji.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-2192/18 od 17. decembra 2019. godine)

PRAVO NA IMOVINU

Prigovor zastarjelosti potraživanja

U ovršnom postupku je povrijeđeno apellantovo pravo na imovinu iz članka II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada su redoviti sudovi prilikom razmatranja apellantovih prigovora zastarjelosti potraživanja proizvoljno ocijenili karakter komunalne naknade kao povremenog potraživanja usljed čega su proizvoljno primijenili odredbu članka 379. Zakona o obligacionim odnosima, zbog čega se takvo miješanje u apellantovo pravo na mirno uživanje imovine ne može smatrati „zakonitim“.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud najprije zapaža da se, u smislu članka 372. stavak 1. ZOO (Zakon o obligacionim odnosima - „Službeni list SFRJ“ br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, „Službeni list RBiH“ br. 2/92, 13/93, 13/94 i „Službene novine

Federacije BiH“ br. 29/03 i 42/11), povremenim potraživanjima smatraju potraživanja koja dospijevaju godišnje ili u kraćim vremenskim razmacima. Dalje, Ustavni sud zapaža da iz činjeničnog stanja predmeta slijedi da je rješenjima kojima je određena apelantova obveza na plaćanje komunalne naknade unaprijed ustanovljena obveza plaćanja navedene naknade u mjesečnim iznosima za određeno razdoblje tekuće godine, da je određeno da se ta naknada isplaćuje u određenim mjesečnim iznosima, i to najkasnije do petog u tekućem mjesecu za prethodni mjesec, te da je određeno da cjelokupni iznos duga dospijeva za naplatu ako komunalna naknada ne bude plaćena u roku od godinu dana od pravomoćnosti rješenja. Dakle, iz navedenog proizlazi da se komunalna naknada, na način kako je određena rješenjima tražitelja ovrhe na temelju kojih su pokrenuti ovršni postupci, određuje za određenu kalendarsku godinu i da dospijeva godišnje.

Osim toga, Ustavni sud uočava da je u sudskoj praksi općeprihvaćeno stajalište da potraživanje komunalne naknade predstavlja povremeno potraživanje na koje se primjenjuje trogodišnji rok zastare u smislu članka 379. stavak 2. ZOO, što, između ostalog, proizlazi iz prakse Ustavnog suda i prakse na koju je apelant ukazao. Stoga, kod takvog stanja stvari, Ustavni sud ne može, a da ne zaključi da su redoviti sudovi postupili proizvoljno prilikom odlučivanja o apelantovom prigovoru zastarjelosti potraživanja komunalne naknade, primjenjujući na zastarjelost toga potraživanja odredbu članka 379. stavak 1. ZOO, pri čemu su zanemarili karakter potraživanja komunalne naknade kao povremenog potraživanja i sadržaj odredbe članka 379. stavak 2. ZOO.

U odnosu na pozivanje Kantonalnog suda na sadržaj odredbe članka 267. stavak 7. Zakona o upravnom postupku (“Službene novine Federacije BiH” br. 2/98 i 48/99), Ustavni sud zapaža da tom odredbom nije propisana zastarjelost potraživanja, već da je određeno da se nakon proteka roka od pet godina od ovršnosti rješenja donesenog u upravnom postupku - ne može tražiti njegova ovrha, pa stoga ta odredba i nije relevantna za procjenu prigovora zastarjelosti potraživanja. Stoga, Ustavni sud smatra da su utemeljeni apelantovi navodi da su osporena rješenja donesena proizvoljnim tumačenjem odredbe članka 379. ZOO. U takvim okolnostima Ustavni sud smatra da miješanje u apelantovo pravo na mirno uživanje imovine nije bilo „predviđeno zakonom“ u smislu autonomnog značenja tog pojma iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. S obzirom na takav zaključak, Ustavni sud nije razmatrao ostale aspekte ovog članka.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-4803/18 od 23. lipnja 2020. godine)

ODBACIVANJE APELACIJE

Apelacija će se odbaciti kao nedopuštena ukoliko je očigledno (prima facie) neosnovana.

Iz obrazloženja:

Na temelju činjenica konkretnih predmeta, koje proizlaze iz dokumenata predloženih Ustavnom sudu i iz apelacijskih navoda, Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud u obrazloženju osporenih odluka dao relevantne razloge za svoje odlučnje glede primjene prava i utvrđenog činjeničnog stanja, zbog čega se ne može reći da je takvo obrazloženje proizvoljno ili „očigledno nerazumno“. Pri tome, Ustavni sud podsjeća da je u svojoj praksi već rješavao isto ili slično činjenično i pravno pitanje, te da u svezi s tim nije utvrdio proizvoljnost u postupanju redovnih sudova (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti br. AP-2865/20 od 20. travnja 2022. godine i AP-692/22 i Odluka o dopustivosti AP-2597/21 od 8. lipnja 2022. godine, *dostupne na www.ustavnisud.ba*). Ustavni sud je u navedenim odlukama zaključio da je Vrhovni sud u obrazloženju svojih odluka, kao konačnih odluka, dao jasne i argumentirane razloge za odluku o odbacivanju prvog dijela i odbijanju drugog dijela zahtjeva apelanata, koje obrazloženje Ustavni sud nije smatrao proizvoljnim.

Također, Ustavni sud podsjeća da je u navedenoj Odluci broj AP-2865/20, u svezi s navodima o povredi načela pravne sigurnosti, zaključio da se u odlukama na koje se apelanti pozivaju u konkretnom slučaju - ne radi o istoj činjeničnoj situaciji kao u konkretnom slučaju. Pored toga, Ustavni sud je ukazao da se apelant u predmetu broj AP-2865/20, kao što je slučaj i u konkretnom predmetu, pozvao na odluke nižestupanjskih – kantonalnih sudova, a osporene su odluke Vrhovnog suda kao suda posljednje instance.

Imajući u vidu da apelanti, u biti, iznose identične apelacijske navode, koji su razmatrani u Odluci broj AP-2865/20, Ustavni sud smatra da je navedena praksa primjenjiva i u konkretnim slučajevima, pa se u cijelosti poziva na obrazloženje navedene odluke.

U odnosu na apelacijske navode da su konkretni postupci predugo trajali, Ustavni sud zapaža da su svi postupci trajali do tri godine. Imajući u vidu da su u tom razdoblju u konkretnim postupcima donesene po dvije meritorne odluke, kao i samu prirodu konkretnih postupaka, Ustavni sud

smatra da su i apelacijski navodi o povredi prava na suđenje u razumnom roku očigledno (*prima facie*) neutemeljeni.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-692/22 od 30. svibnja 2024. godine)

Apelacija će se odbaciti kao nedopuštena ako je preuranjena.

Iz obrazloženja:

Prema pravilu o iscrpljivanju pravnih lijekova, apelant mora doći do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na posljednji pravni lijek, koji je djelotvoran i adekvatan da ispita nižestepenu odluku kako u činjeničnom tako i u pravnom pogledu. Pri tome, apelant odlučuje o tome da li će koristiti pravni lijek bez obzira na to da li je riječ o redovnom ili vanrednom pravnom lijeku. Odluka kojom je pravni lijek odbačen zato što apelant nije ispunio formalne zahtjeve pravnog lijeka (rok, plaćanje taksi, forma ili ispunjenje drugih zakonskih uslova), ne može se smatrati konačnom. Korištenje takvog pravnog lijeka ne prekida rok od 60 dana propisan članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda (vidi Ustavni sud, odluke br. AP-283/03 od 14. oktobra 2004. i AP-106/04 od 18. januara 2005. godine).

Ustavni sud primjećuje da je apelantica propustila da u smislu člana 13. st. (2) i (4) Zakona o zabrani diskriminacije, izjavi reviziju protiv drugostepene odluke. S obzirom na to da nije ispunjen uslov iscrpljivanja svih pravnih lijekova mogućih prema zakonu, apelacija se ne može razmatrati (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP-1064/19 od 11. marta 2020. godine, tačka 8, dostupna na www.ustavnisud.ba).

Imajući u vidu odredbu člana 18. stav (3) tačka m) Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko apelant nije iscrpio pravne lijekove moguće prema zakonu, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-1752/21 od 27. februara 2025. godine)

Apelacija će se odbaciti kao nedopuštena ukoliko ju je podnijelo neovlašteno lice.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da je advokat podnio apelaciju u ime apelanta, a da na zahtjev Ustavnog suda nije dostavio „posebnu punomoć za zastupanje pred Ustavnim sudom“, u smislu člana 21. stav 2) Pravila Ustavnog suda (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP-3746/21 od 12. januara 2022. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba). U svezi s tim, Ustavni sud zaključuje da je apelaciju u ime apelanta podnijela neovlaštena osoba.

Imajući u vidu odredbu člana 18. stav (3) tačka d) Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko ju je podnijelo neovlašteno lice, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-2961/21 od 19. decembra 2024. godine)

Apelacija će se odbaciti kao nedopuštena ako se radi o pitanju o kojem je Ustavni sud Bosne i Hercegovine već odlučivao.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da apelanti pokreću ista pitanja koja su bila predmet njihovih ranije podnesenih apelacija, o kojim je Ustavni sud već donio odluke. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da su apelacije podnesene o pitanjima o kojima je Ustavni sud već odlučivao, a iz navoda ili dokaza iznesenih u apelacijama ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje.

U skladu sa navedenim, a imajući u vidu odredbu člana 18. stav (3) tačka e) Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko se radi o pitanju o kojem je Ustavni sud već odlučivao, a iz navoda i dokaza iznesenih u apelaciji ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje - Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-2771/22 od 5. oktobra 2022. godine)